

Anna Bera

Uniwersytet Szczeciński

ZAKRES I OCENA PAKIETÓW UBEZPIECZENIOWYCH DLA PRZEDSIĘBIORSTW MIKRO I MAŁYCH*

Streszczenie: W artykule wskazano na zakres oraz dostępność pakietów ubezpieczeniowych dla przedsiębiorstw mikro i małych. Zestawiono w sposób syntetyczny cechy sektora przedsiębiorstw mikro i małych. Przedstawiono dostępność pakietów dla tych przedsiębiorstw na rynku ubezpieczeń majątkowych w Polsce, następnie poddano te rozwiązania ocenie oraz omówiono wady, zalety, szanse i zagrożenia związane z ich stosowaniem. Na zakończenie rozważań wskazano na możliwości szerszego wykorzystania pakietów ubezpieczeniowych przez przedsiębiorstwa mikro i małe w praktyce gospodarczej.

Słowa kluczowe: pakiet ubezpieczeniowy, produkt ubezpieczeniowy, mikroprzedsiębiorstwo, małe przedsiębiorstwo.

1. Wstęp

W Polsce zarejestrowanych jest ponad 3,6 mln przedsiębiorstw mikro, małych i średnich, z czego tylko 1,6 mln prowadzi aktywną działalność gospodarczą. Przedsiębiorstwa tego sektora charakteryzują się przede wszystkim: elastycznością, osobistą siecią kontaktów, możliwością szybkiego reagowania na potrzeby rynkowe, silnym zaangażowaniem personalnym, dużą motywacją i kreatywnością współpracowników. Sektor ten charakteryzuje się także dużą liczbą nowo otwartych przedsiębiorstw, ale także dużą liczbą przedsiębiorstw likwidowanych. W Polsce na dziesięć otwieranych przedsiębiorstw mikro i małych szanse na utrzymanie się na rynku mają tylko dwie nowo powstałe firmy. Głównymi powodami tak dużej liczby likwidowanych firm są: nieprzemyślana decyzja, brak badań rynku, a także zdarzenia losowe [Wieteska 2006]. Perspektywiczność i rozwój przedsiębiorstw mikro i małych w Polsce przyczyniły się do opracowania ofert ubezpieczeniowych kierowanych specjalnie do tego sektora. Ubezpieczyciele oferujący ubezpieczenia majątkowe oraz ubezpieczenia życiowe tworzą produkty ubezpieczeniowe, które można elastycznie

---

* Artykuł napisany w ramach granatu własnego nr N N113 1484 33 nt. *Znaczenie ochrony ubezpieczeniowej w działalności mikro i małych przedsiębiorstw*. Termin realizacji 2007-2009.

łączyć w pakiety ubezpieczeniowe. Dla ubezpieczycieli rynek przedsiębiorstw mikro, małych i średnich daje bowiem duże możliwości zwiększenia przypisu składki, a tym samym powiększania udziału w rynku ubezpieczeniowym.

Celem artykułu jest analiza zakresu i dostępności pakietów ubezpieczeniowych dla przedsiębiorstw mikro i małych. W świetle tematu opracowania przedstawiona zostanie syntetyczna charakterystyka tych przedsiębiorstw, następnie podjęta zostanie próba oceny rozwiązań pakietowych, wskazane zostaną też możliwości szerszego wykorzystania pakietów ubezpieczeniowych przez przedsiębiorstwa mikro i małe w praktyce gospodarczej.

2. Cechy charakterystyczne przedsiębiorstw mikro i małych

Tworzone przez ubezpieczycieli pakiety ubezpieczeniowe dla mikroprzedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw powinny uwzględniać ich specyfikę oraz charakterystyczne cechy wyróżniające tę grupę przedsiębiorstw. W teorii i praktyce rozróżnienie to dokonuje się z wykorzystaniem zarówno kryteriów ilościowych, jak i jakościowych. W kryteriach ilościowych bierze się pod uwagę przede wszystkim: wielkość zatrudnienia, wartość majątku, czyli aktywów, oraz wartość obrotu [*Małe i średnie przedsiębiorstwa...* 2007]. Najczęściej wiodącym kryterium jest liczba osób zatrudnionych w przedsiębiorstwie. Dla firm z sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) górna granica jest ustalona na poziomie 250 zatrudnionych. Taki próg w kryterium ilościowym brany jest pod uwagę zwłaszcza w krajach Unii Europejskiej.

Wyróżnienie mikroprzedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw można też przeprowadzić na podstawie cech jakościowych opierających się na założeniu, że istnieje pewien zbiór cech właściwych tylko tej grupie przedsiębiorstw. Obejmuje on takie funkcje, obszary i sposoby działania oraz wzory zachowań, które nie występują w dużych przedsiębiorstwach lub są realizowane w nich w sposób zdecydowanie odmienny. Typowe identyfikatory wyróżniające przedsiębiorstwa mikro i małe pod względem cech jakościowych można ująć w następujący katalog [Mugler 1998]:

- przedsiębiorstwo jest zdominowane przez osobowość przedsiębiorcy,
- przedsiębiorstwo dysponuje siecią osobistych kontaktów z klientami, dostawcami i względną wobec nich otwartością,
- przedsiębiorstwo świadczy usługi zgodnie z indywidualnymi potrzebami klientów,
- kontakty między przedsiębiorcą – kierownikiem a współpracownikami są ściśle i bezpośrednio,
- organizacja przedsiębiorstwa jest w niewielkim stopniu sformalizowana,
- kierownictwo ma możliwość szybkiej reakcji na zmiany otoczenia,
- przedsiębiorstwo ma niewielki udział w rynku,
- występuje wyraźna zależność między wydajnością i jakością pracy zatrudnionych,

- przedsiębiorstwo ma małe możliwości pozyskania pracowników o wysokich kwalifikacjach [Kaczmarek 2008],
- samodzielność ekonomiczna i prawna,
- działalność przedsiębiorstwa jest często związana z jednym produktem lub jest słabo zdywersyfikowana,
- występuje odrębny typ gospodarki finansowej.

3. Rozwiązania pakietowe dla mikroprzedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw dostępne na rynku ubezpieczeniowym w Polsce

Ubezpieczyciele postrzegają sektor mikroprzedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw jako ważną grupę obecnych i przyszłych klientów, zwłaszcza że możliwości penetracji na rynku przedsiębiorstw korporacyjnych są już bardzo ograniczone. Szacunkowe prognozy wskazują, że rynek ubezpieczeń w Polsce dla tego typu przedsiębiorstw będzie się rozwijał w tempie ok. 20-25% rocznie [Bera 2008]. Do pozytywnej tendencji związanych z tym procesem należy zaliczyć przede wszystkim stałe dostosowywanie się ubezpieczycieli do potrzeb asekuracyjnych przedsiębiorstw tego sektora. Przejawia się to m.in. w tworzeniu przejrzystych i prostych wniosków ubezpieczeniowych, kierowaniu do tej grupy podmiotów rynkowych wyspecjalizowanych pośredników, którzy mają za zadanie uczyć klientów pewnych oczekiwań, jak również wspomagać ich w bieżącym zarządzaniu ryzykiem. Charakterystyczną cechą oferty kierowanej do tej grupy przedsiębiorstw jest proponowanie ubezpieczeniowych produktów pakietowych pozwalających na całościową asekurację poszczególnych rodzajów ryzyka związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa. Badania przeprowadzone przez Qualifact Market Research& Analysis wskazują, że z ubezpieczeń pakietowych korzysta ok. 65% przedsiębiorstw posiadających ochronę ubezpieczeniową. Rozwiązania pakietowe ułatwiają przedsiębiorstwom korzystanie z ochrony ubezpieczeniowej, poszczególne typowe rodzaje ryzyka zostają objęte pakietem, co ułatwia przedsiębiorcy współpracę z ubezpieczycielem. Większość asekuratorów oferujących produkty pakietowe wprowadza wariantowość, co umożliwia wykupienie pakietu w zależności od rodzaju prowadzonej działalności.

Ocena rozwiązań pakietowych w zakresie ochrony ubezpieczeniowej dla przedsiębiorstw mikro i małych poprzedzona zostanie analizą rynkowej oferty ubezpieczeniowej dostępnej dla przedsiębiorstw tego sektora (zob. tab. 1).

Dokonując analizy zestawionych danych, należy zaznaczyć, że w ocenie wyszczególniono ubezpieczycieli, którzy posiadają produkty kierowane wyłącznie do sektora mikroprzedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw. Większość badanych asekuratorów proponuje bowiem produkty ubezpieczeniowe dla przedsiębiorstw, których adresatami mogą być również podmioty rynkowe mikro i małe. Próbą ukierunkowa-

Tabela 1. Zakres oferty ubezpieczeniowej ubezpieczycieli działających w formie spółki akcyjnej dla przedsiębiorstw mikro i małych

Ubezpieczyciel	Pakiety ubezpieczeniowe (produkty) kierowane wyłącznie dla przedsiębiorstw mikro i małych	Specyfika oferty ubezpieczeniowej dla przedsiębiorstw mikro i małych
1. AIG Polska Towarzystwo Ubezpieczeń SA	nie posiada	-
2. TU ALLIANZ Polska S.A	posiada	rozwiązania pakietowe
3. AXA Towarzystwo Ubezpieczeń SA	nie posiada	-
4. BENEFIA Towarzystwo Ubezpieczeń SA Vienna Insurance Group	nie posiada	-
5. BRE Ubezpieczenia Towarzystwo Ubezpieczeń SA	nie posiada	-
6. BZ WBK – CU Towarzystwo Ubezpieczeń Ogólnych SA	nie posiada	-
7. COMMERCIAL UNION Polska – TU Ogólnych SA	nie posiada	-
8. TU COMPENSA SA Vienna Insurance Group	nie posiada	-
9. D.A.S. Towarzystwo Ubezpieczeń Ochrony Prawnej SA	nie posiada	-
10. STU ERGO HESTIA SA	posiada	rozwiązania pakietowe
11. TU EULER HERMES SA	posiada	produkty ubezpieczeniowe
12. TU EUROPA SA	nie posiada	-
13. GENERALI TU SA	posiada	rozwiązania pakietowe
14. HDI-GERLING POLSKA TU SA	nie posiada	-
15. HDI Asekuracja TU SA	nie posiada	-
16. TU INTER POLSKA SA	posiada	rozwiązania pakietowe
17. InterRisk TU SA Vienna Insurance Group	nie posiada	-
18. KUKA SA	posiada	produkty ubezpieczeniowe
19. LINK4 Towarzystwo Ubezpieczeń SA	nie posiada	-
20. MTU MOJE TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ SA	nie posiada	-
21. TUiR PARTNER SA	nie posiada	-
22. Polski Związek Motorowy TU SA Vienna Insurance Group	nie posiada	-
23. Polskie Towarzystwo Ubezpieczeń SA	posiada	rozwiązania pakietowe
24. PZU SA	posiada	rozwiązania pakietowe
25. SIGNAL IDUNA Polska TU SA	posiada	rozwiązania pakietowe
26. UNIQA TU SA	posiada	rozwiązania pakietowe
27. TUiR WARTA SA	posiada	rozwiązania pakietowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie oferty rynkowej badanych ubezpieczycieli.

nia przez ubezpieczycieli działalności na sektor przedsiębiorstw mikro i małych jest oferowanie rozwiązań pakietowych. Próbując dokonać uporządkowania rozwiązań pakietowych na rynku ubezpieczeniowym w Polsce, można je podzielić na **pakiety majątkowe** (podzielone na zakres obligatoryjny oraz fakultatywny) oraz **pakiety branżowe**. Do ubezpieczycieli oferujących pakiety majątkowe można zaliczyć: TU ALLIANZ Polska SA, STU ERGO HESTIA SA, GENERALI TU SA, TU INTER POLSKA SA, Polskie Towarzystwo Ubezpieczeń SA, SIGNAL IDUNA Polska TU SA, UNIQA TU SA. Z kolei pakiety kierowane do konkretnych branż oferują: PZU SA, TUiR WARTA SA, natomiast produkty ubezpieczeń finansowych dla przedsiębiorstw mikro i małych w ofercie posiadają: TU EULER HERMES SA, KUKI SA czy TUiR WARTA SA.

Ubezpieczyciele oferują przedsiębiorstwom w zakresie rozwiązań pakietowych różne ubezpieczenia. Najważniejsze z nich to: ubezpieczenie od ognia i innych zdarzeń losowych, od kradzieży z włamaniem i rabunku, ubezpieczenie danych i nośników danych oraz dokumentów niezbędnych do prowadzenia działalności gospodarczej, ubezpieczenie straty finansowej, następstwa nieszczęśliwych wypadków, odpowiedzialności cywilnej, mienia własnego w transporcie, ubezpieczenie szkód elektrycznych, utraty danych i oprogramowania, uszkodzenie środków transportu itd. Katalog różnych rodzajów ryzyka, które można objąć ubezpieczeniem, jest szeroki i z reguły otwarty przez ubezpieczycieli.

4. Ocena rozwiązań pakietowych

Na najbardziej rozwiniętych rynkach ubezpieczeniowych krajów Unii Europejskiej przedsiębiorstwa mikro i małe preferują i stosują w praktyce gospodarczej pakiety ubezpieczeniowe. Charakterystyczną cechą pakietów jest propozycja ochrony ubezpieczeniowej w zakresie bazowym i rozszerzonym. Dodatkowo przedsiębiorstwa tego sektora wspomagają się profesjonalnym *know-how* ubezpieczycieli. Współpraca oraz sprzedaż programów ubezpieczeniowych odbywa się najczęściej za pośrednictwem agentów ubezpieczeniowych, a także przez izby, samorząd zawodowy lub organizacje branżowe, które wspomagają przedsiębiorców – swoich członków w prowadzeniu działalności gospodarczej [Dygas 2007].

Korzystając z rozwiązań pakietowych, należy wziąć pod uwagę:

- profil działalności przedsiębiorstwa,
- zagrożenia związane z branżą, w której działa firma,
- rodzaje i zakres ryzyka danego przedsiębiorstwa,
- możliwości finansowania ryzyka przez ubezpieczycieli oraz przeprowadzenie kalkulacji alternatywnego rozwiązania (np. samoubezpieczenia).

Rozwiązania pakietowe dla przedsiębiorstw mikro i małych ułatwiają niejednokrotnie właścicielowi podjęcie decyzji w zakresie posiadania ochrony ubezpieczeniowej oraz w znacznej mierze obniżają koszty współpracy z ubezpieczycielem. Jednak pomimo wielu zalet rozwiązania pakietowe mają też swoje słabe strony, z ich stosowaniem związane są również zagrożenia. Przedstawia to analiza SWOT (tab. 2).

Tabela 2. Analiza SWOT rozwiązań pakietowych dla przedsiębiorstw mikro i małych

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – obniżenie kosztów ochrony ubezpieczeniowej, – tworzenie wartości dodanej dla przedsiębiorstw tego sektora, – kompleksowa ochrona ubezpieczeniowa dostosowana do potrzeb przedsiębiorstwa, – wspólna data wznowienia wszystkich ubezpieczeń, – uproszczone procedury przy zawarciu generalnej umowy ubezpieczenia, – uproszczona taryfa (arkusz kalkulacji składki) 	<ul style="list-style-type: none"> – niewielki wachlarz usług pakietowych oferowanych na rynku, – przedsiębiorstwo nie jest traktowane indywidualnie, a pakiet dobierany jest spośród kilku lub kilkunastu dostępnych w danym zakładzie ubezpieczeń, – pakiety powtarzalne oparte na standardowych rodzajach ryzyka (ogień, kradzież, OC itp.), – mała elastyczność ubezpieczycieli w zakresie zmian w pakietach, – sztywność rozwiązań pakietowych
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – kierunek działania na rynkach, gdzie kształtowana jest świadomość ubezpieczeniowa, – edukacja związana z identyfikacją ryzyka w poszczególnych obszarach gospodarczych, – duża wariantowość pakietów ubezpieczeniowych (branżowych) 	<ul style="list-style-type: none"> – pozorne poczucie bezpieczeństwa związane z asekuracją ryzyka przez pakiet ubezpieczeniowy (pakiety ubezpieczeniowe nie stanowią remedium na wszystkie możliwe zagrożenia dla przedsiębiorstwa sektora MMP), – zanik indywidualnego podejścia do przedsiębiorstwa – klienta, – możliwość pozostawienia specyficznych rodzajów ryzyka związanych z danym przedsiębiorcą poza ochroną ubezpieczeniową

Źródło: opracowanie własne.

Wydaje się, że stosowanie rozwiązań pakietowych przez mikro i małe przedsiębiorstwa zależy też w znacznym stopniu od rozwoju rynku ubezpieczeniowego oraz poziomu świadomości ubezpieczeniowej.

5. Podsumowanie

Możliwości szerszego wykorzystania rozwiązań pakietowych w praktyce mikro-przedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw wymagają współpracy oraz działań podejmowanych zarówno przez ubezpieczycieli, przedsiębiorstwa, ale także izby, samorząd i organizacje zawodowe, zmierzających w kierunku kształtowania świadomości ubezpieczeniowej.

Działania te powinny prowadzić przede wszystkim do:

- identyfikacji poszczególnych rodzajów ryzyka w poszczególnych obszarach działalności przedsiębiorstwa,
- standaryzacji ryzyka,
- tworzenia pakietów ubezpieczeniowych,
- upraszczania procedur współpracy na linii ubezpieczyciel – przedsiębiorstwo.

Kształtowanie ochrony ubezpieczeniowej w przedsiębiorstwie mikro i małym przy wykorzystaniu pakietów ubezpieczeniowych powinno prowadzić do pełnej ochrony ubezpieczeniowej. Wykorzystując pakiety, powinno się jednak mieć na względzie wady i zalety tego rozwiązania, a w planowaniu strategicznym powinno się również uwzględniać szanse i zagrożenia związane ze stosowaniem ich w praktyce.

Literatura

- Bera A., *Usługi ubezpieczeniowe dla małych i średnich przedsiębiorstw*, [w:] *Usługi w Polsce. Nauka, dydaktyka i praktyka wobec wyzwań przyszłości*, red. A. Panasiuk, K. Rogoziński, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 497, Ekonomiczne Problemy Usług nr 20, Szczecin 2008, s. 202.
- Dygas M., *Pakiety dla małych i średnich*. „Gazeta Bankowa” nr 999/1000 z 17.12.2007.
- Kaczmarek B., *Specyfika zarządzania w małych przedsiębiorstwach*, [w:] *Uwarunkowania rynkowe rozwoju mikro i małych przedsiębiorstw*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 492, Ekonomiczne Problemy Usług nr 16, Szczecin 2008, s. 291.
- Mugler J., *Betriebswirtschaftslehre der Klein- und Mittelbetriebe*, Band 1, Verlag Springer, Wien, New York 1998, s. 18-23.
- Małe i średnie przedsiębiorstwa. Źródła finansowania*, red. A. Skowronek-Mielczanek, C.H. Beck, Warszawa 2007, s. 2.
- Wieteska S., *Oferta ubezpieczeń majątkowo-osobowych jako stymulator rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce*, [w:] *Finansowe uwarunkowania konkurencyjności przedsiębiorstw z uwzględnieniem sektora MSP*, red. B. Mikołajczyk, Difin, Warszawa 2006, s. 338.

SCOPE AND PROTECTION OF INSURANCE PACKAGES FOR MICRO AND SMALL SIZED ENTERPRISES

Summary: The article presents the scope and availability of insurance packages for mikro and small sized enterprises. It discusses the characteristics of mikro and small sized enterprises. At the beginning the article presents the availability of insurance packages in the property insurance market in Poland, next good and bad points as well as chances and dangers of insurances packages. At the end of the paper the author presents the possibility of the better use of insurance packages by mikro and small sized enterprises in economic practice.